

Tribunal u Hagu

IZLOŽBA O TRIBUNALU U MUZEJU FOTOGRAFIJE U HAGU

OZBILJNA LICA, TUŽNE SOBE

Ljiljana Gogić

Posetioци Muzeja fotografije u Hagu su do 5. februara imali jedinstvenu priliku da vide 19 od 50 fotografija koje je Friso Keris, obezbedivši specijalnu dozvolu, snimio u Haškom tribunalu

Oči u oči s Karlom del Ponte, glavnom tužiteljkom Međunarodnog krivičnog tribunala za bivšu Jugoslaviju. Ali ne uživo, već preko ogromnog portreta, izloženog u Muzeju fotografije u Hagu. Bez naočara, u tamnoj majici i svetlom sakou, s predivnom ogrlicom i mindušama, gledala je odlučno i mirno u objektiv holandskog fotografa Frisa Kerisa. Upućeni kažu da najpre nije želela da se slika, ali je Friso bio uporan i uspeo je, posle dve godine, da je nagovori na mu pozira.

Friso Keris dobro je poznat Holanđanima, naročito po portretima ovdašnjih i svetskih glumaca, muzičara i istaknutih pisaca, i jedini je fotograf koji je imao priliku da izradi seriju fotografija u Haškom tribunalu. U periodu od oktobra 2001. do

oktobra 2003. godine, snimio je pedeset fotografija, kako interijera, tako portreta, koje daju specifičnu sliku o sudu. Snimanje i fotografisanje u Tribunalu nije inače dozvoljeno, niti je dozvoljeno snimati i fotografisati osoblje Ujedinjenih nacija.

Kerisov poduhvat to čini još zanimljivijim jer je za realizaciju svog projekta morao da dobije specijalnu dozvolu.

Strateška igra

Na izložbi u haškom Muzeju fotografije, na svega nekoliko stotina metara od "jugoslovenskog tribunala", kako ga zovu Holanđani, predstavljeno je 19 Kerisovih fotografija. A on kaže da je pridobijanje ljudi da im se načini portret "strateška igra". "Kad jednom uspete da nagovorite dvoje, svi drugi lakše pristaju da se slikaju", kaže Keris.

Svi ljudi koje je fotografisao, od prevodilaca i novinara do sudija, deluju vrlo ozbiljno. "Nema baš puno razloga za smejanje", kaže Keris, i dodaje: "Zato ne volim ljude koji se smeju na fotografijama. Koliko se, uostalom, često smejemo? Ljudi su češće ozbiljni".

Izložba je postavljena u podrumskom delu Muzeja i na njoj su se mogli videti portreti prezentatora TV Tribunala agencije Sense Bernarda Brkića, iz Bosne i Hercegovine, Mirka Klarina, glavnog i odgovornog urednika Sense, hrvatske prevoditeljke Marine Lavoie, za koju se kao zemlje porekla navode Kanada i Srbija, ali i portret neimenovanog službenika holandske policije, koji je zadužen za prevoz pritvorenika od zatvora u Ševeningenu do suda na Čerčilovom trgu, i obrnuto.

Kada se kaže Međunarodni krivični Tribunal za bivšu Jugoslaviju, mnogi ljudi pomisle najpre na Slobodana Miloševića, prvog predsednika jedne države kome se sudi pred međunarodnim sudom, ali tribunal čine i sudije, pomoćnici, zastupnici optužbe i odbrane, simultani i drugi prevodioci, čuvari, vozači i drugi, zatim sudnice, prostorije za razgovore sa svedocima i žrtvama... Sačinjavajući svoju sliku o sudu, Keris je fotografisao i vođu tima istražitelja Kevina Kertisa iz Velike Britanije, koji je 2001. doveo Slobodana Miloševića u Hag, Džefrija Najsa, tužioca u predmetu protiv Miloševića, Igora Pantelića, Blagoja Simića iz Bosanskog Šamca, holandskog sudiju Alfonsa Orija...

Izložba i u Beogradu?

"Postoji ideja, ali još nije preduzeta akcija da se izložba prikaže u bivšoj Jugoslaviji", napominje Friso

Keris. Menadžeri iz haškog muzeja fotografije rekli su mu da su u kontaktu sa muzejom iz Beograda, ali još ništa konkretno nije dogovoreno.

Keris s entuzijazmom prihvata ideju da se fotografije prikažu na izložbama u bivšoj Jugoslaviji, pre svega u Beogradu, i dodaje da bi i sam rado tamo otišao. "Radi se o rekonstrukciji vaše istorije, zar ne?", kaže.

Fotografije su do sada izložene samo u Hagu. Bilo je predviđeno da izložba traje do 5. februara, ali je produžena i trajaće do 2. aprila ove godine.

Plavi nameštaj

U vreme dok je Keris radio ovu seriju fotografija, Branislav Tapušković iz Srbije i Stiven Kej iz Velike Britanije bili su advokati koje je sud postavio da u svojstvu "prijatelja suda" pomognu pravednosti suđenja, s obzirom da Milošević odbija pravnog zastupnika. Stivena Keja, koga šira publika viđa uvek s perikom na glavi, posetioci Muzeja fotografije u Hagu mogli su da vide bez nje.

Jedan od posetilaca izložbe, Fred Buters, došao je na Kerisovu izložbu zbog teme postavke. "Nedostaju mi emocije. Prizori su prilično hladni, ali su tehnički prilično dobri. I, od istorijskog su značaja", kaže.

Na Larsa van Trosta iz organizacije za ljudska prava "Amnesti Internešenal", najsnažniji utisak je ostavila fotografija prostorije za žrtve i svedoke. Soba s plavim nameštajem. "Svet je šokiran događajima u bivšoj Jugoslaviji. Zbog toga je Tribunal i osnovan. Zato mi se čini stvarno neprihvatljivim da vidim u kojim uslovima žrtve tamo rade. Ništa više od tužne sobice. U novoj zgradi Međunarodnog krivičnog suda, to bi trebalo bolje rešiti", smatra Trost.